

FOR GETTING TO KNOW PRESCHOOL CHILDREN WITH DIVERSITY AND RESPECT FOR DIFFERENCE IN WORLD

Simona Batkova

KG “Elitsa”, Madan, Bulgaria, simonabatkova@abv.bg

Abstract: This article focuses on the correct selection and optimal application of interactive methods of pedagogical interaction, for relationships and connections with other people. Methods tested in practice are considered, which convey the form of the modern educational process and reflect its essence building a supportive educational reality based on joint search, dialogue, discussion and finding solutions.

We are looking for an optimal option for building and expanding the child's perceptions of himself and the world around him. The need of children to expand their understanding of good, justice, the importance of mutual respect between all human beings is established.

The main goal we set ourselves is: by using interactive methods to expand the child's ideas about the diversity of the world and to form values, attitudes and ideas that determine the child's relationship and relationships with other people, regardless of their differences.

The tasks related to the goal are:

1. Selection of appropriate interactive methods to stimulate children for active participation, gaining knowledge, gaining experience in learning about the diversity of the world.
2. Establishing children's attitudes towards difference.
3. Derivation of strategies for acceptance of diversity in the surrounding world by the child. The object of the study are the attitudes of children aged 5-6 / 20 children / to accept the diversity of the world, acceptance and the existing differences.

The subject of the research are the manifestations of respect, support, cooperation, positive attitude towards difference. The results orient the teacher to create an environment in which through play and personal experience the children explore and get acquainted with universal values.

The use of interactive methods in the best and most useful way for children contributes to increasing the efficiency in the processes of teaching and perception of the learning material. Children are more motivated in their desire to learn to know the world in its diversity. All this leads to improving the quality of the educational process.

Keywords: interactive methods, getting to know each other, mutual respect, understanding, uniqueness, formation, knowledge, skills, attitudes.

ИНТЕРАКТИВНИ МЕТОДИ ЗА ЗАПОЗНАВАНЕ НА ДЕЦАТА ОТ ПРЕДУЧИЛИЩНА ВЪЗРАСТ С МНОГООБРАЗИЕТО И УВАЖЕНИЕ НА РАЗЛИЧИЕТО В СВЕТА

Симона Баткова

ДГ “Елица”, гр. Мадан, България, simonabatkova@abv.bg

Резюме: В настоящата статия се насочва вниманието към правилния подбор и оптимално приложение на интерактивни методи на педагогическо взаимодействие, за отношения и връзки с другите хора. Разглеждат се методи изпробвани в практиката, които предават формата на съвременния образователен процес и отразяват същността му - изграждане на една подкрепяща образователна действителност, основана на съвместно търсене, диалог, обсъждане и намиране на решения. Търси се оптимален вариант за изграждане и разширяване възприятията на детето за себе си и за заобикалящия свят. Установява се потребността на децата за разширяване разбиранията им за добро, за справедливост, за важноста от взаимно уважение между всички човешки същества.

Основна цел, която си поставихме е чрез използване на интерактивни методи да разширим представите на детето за многообразието на света и да формираме ценности, нагласи и представи, които са определящи за отношението и връзките на детето с други хора независимо от техните различия.

Задачите свързани с целта са:

1. Подбор на подходящи интерактивни методи, които да стимулират децата за активно участие, получаване на знания, натрупване на опит при опознаване многообразието в света.
2. Установяване нагласите на децата към различието.

3. Извеждане на стратегии за приемане на многообразието в обкръжаващия свят от детето. Обект на изследването са нагласите на деца на 5-6 год./20 деца/ за приемане многообразието на света приемане и на съществуващите различия.

Предмет на изследването са проявите на уважение, подпомагане, сътрудничество, положително отношение към различието. Резултатите ориентират учителя да създава среда в която чрез игра и лично преживяване децата изследват и се запознават с общочовешки ценности.

Използването на интерактивни методи по най-добрия и полезен за децата начин, допринася за нарастване на ефективността в процесите на преподаване и възприемане на учебния материал. Децата са по мотивирани в желанието си да учат да опознават света в неговото разнообразие. Всичко това води до повишаване качеството на образователния процес.

Ключови думи: интерактивни методи, опознаване, взаимно уважение, разбиране, уникалност, формиране, знания, умения, отношения.

Детската градина е мястото, където децата осъществяват социален контакт с връстници. Децата са от семейства с различен статус, социална и етническа принадлежност, пол, възраст, физически характеристики или увреждане. Всеки един учител в детска градина с сблъсква с проблема как и по какъв начин да спомогне за преодоляване на различията, какви интерактивни методи да приложи в своята практика за разширяване познанията на децата, че всяка личност е уникална независимо от нейните предимства или недостатъци.

Да се опитаме да дадем отговор на тези въпроси първо трябва да дадем отговор на въпроса, какво разбираме под „интерактивен метод“. Първо да се спрем на понятието „интерактивен“. То се разглежда като състоящо се от две думи: „inter“ - взаимност и „act“ - действие, което означава взаимодействие, беседа, диалог с някого. На основата на това определение, можем да характеризираме интерактивните методи, най-вече като взаимодействие един с друг, като доминиращата активност е на децата, а учителят е този който ръководи този процес, той е този който насочва децата към мисловна дейност при откриване на зависимости, правене на изводи, самостоятелно или групово изпълнение на задачи. (Гюрова В. 2006)

В нашето разнообразно, бързо развиващо и променящо се съвремие, сме изправени пред въпроса за промяна на традиционните начини на обучение с използване на нови и различни интерактивни методи на педагогическо взаимодействие, чрез които да постигнем качествено образование и възпитание на децата от предучилищна възраст. като основна идея е детето да бъде стимулирано да опознава света, да учи чрез изследване и взаимодействие, да дискутира това което изучава, да го свързва със своя личен опит.

Според възрастовите особености на децата, игровите интерактивни методи намират най-широко приложение в педагогическото взаимодействие в детската градина. Те са основани едновременно на получаване на знания формиране на умения, изграждане на нагласи, чрез поставяне на участниците, в ситуации в които да могат да взаимодействат и след това да обсъждат на основата на преживяното. В играта децата започват да координират своите действия за постигане на обща цел, проявяват взаимодействие и сътрудничество.

Разнообразието от педагогически ситуации и комплексно съчетаване на различни интерактивни методи прави децата активни субекти в усвояването на познавателен и поведенчески опит.

Основна цел, която си поставихме е: чрез използване на интерактивни методи да разширим представите на детето за многообразието на света и да формираме ценности, нагласи и представи, които са определящи за отношението и връзките на детето с други хора независимо от техните различия.

Задачите свързани с целта са:

1. Подбор на подходящи интерактивни методи, които да стимулират децата за активно участие, получаване на знания, натрупване на опит при опознаване многообразието в света.

2. Установяване нагласите на децата към различието.

3. Извеждане на стратегии за приемане на многообразието в обкръжаващия свят от детето. Обект на изследването са нагласите на деца на 5-6 год./20 деца/ за приемане многообразието на света приемане и на съществуващите различия.

Предмет на изследването са проявите на уважение, подпомагане, сътрудничество, положително отношение към различието.

При използване на интерактивни методи и съчетаването им с традиционни методи за фронтална работа дават добър резултат в педагогическото взаимодействие. Чрез този вид обучение се разгръщат не само взаимоотношения между учителя и децата, но и между децата „при което те се учат един от друг“ от знанията и опита който всеки притежава. Резултатът от това взаимодействие са трайни знания и умения „преносими и приложими при различни ситуации.(Гюрова В.2006).. На всяко едно дете е необходимо да се

постави в позиция на активно изследване и взаимодействие. ”Методологията на интерактивното обучение е свързана с това да научим детето да мисли в пределите на контекста на предмета. Обучението трябва да е опитно и контекстуално- релевалентно, тогава то може да увеличи възможностите на детето да усвоява и съхранява информация в пределите на контекстната структура”(Иванов и. 2005).

Следвайки теориите и опита на редица психолози и педагози, в работата на учителя в детската градина се поставя предизвикателство в което той да бъде не само източник на знания, а ръководител, стимулатор, съ-изследовател. Да насочва децата да анализират, интерпретират, задават въпроси, да водят диалог, да подпомагат. Всичко това може да се постигне, чрез ефективното използване на подходящи за възрастта интерактивни методи на педагогическо взаимодействие. „Интерактивни са методите, основани на едновременно получаване на знания, формирането на умения и изграждането на нагласи, чрез поставянето на участниците в ситуации, които могат да взаимодействат и след това да ги обсъждат на основата на преживяното”(Вълчев, Р. 2000).

В условията на детската градина учителят е този, който създава рамката, в която детето преживява и изгражда отношението към другите в това число и към връстниците. Тя не е само временна, но и пространствена. В нея в процеса на игра, детето извършва обмяна на действия, които са придружени с вербални изказвания и показват, че то отчита позицията на другия. Тази рамка създадена от учителя, играе изключителна роля за запознаване с многообразието, приемане на различието и изграждане на положително отношение. Насочена към предизвикване на положително, грижовно отношение, уважение между всички човешки същества и зачитане на техните права съдейства за формиране и развитие на личността на детето.(Димитров, Д. 1994). С тази цел използвахме интерактивни методи на педагогическо взаимодействие за актуализиране на представите за общи физически различия между половете и хората като цяло, умения за сравнение в практически план и възпитаване на нагласа, че макар и различни всички хора са ценни и неповторими по външни физически белези / пол, височина, цвят на коса и др./, но имат едни и същи осезания, еднакво изпитват чувства. В тази насока използвахме интерактивна игра: „Всеки камък е различен, всеки човек е неповторим ”. Събрахме малки камъчета в торбичка и предложихме на децата да вземат по едно и камъче и да намерят „камъче близък” от друго дете. Търсейки децата намериха подобни, но не и напълно еднакви камъчета. Използвайки интерактивен метод „ рисуване на идеи”, предложихме на децата да дорисуват по три различни лица: да поставят, нос, очи, уста , като им бе предоставена възможност за проява на творчество при изобразяване. Положителното си отношение към индивидуалността на другите, децата изразиха, като на всяко едно „дорисувано лице” имаше изобразена усмивка. След провеждане на „беседа”, като интерактивен метод, децата сами достигнаха до извода, че красотата се крие в многообразието на природата и неповторимостта на всеки един човек.

В нашето съвремие много от децата израстват в семейства с един родител или при баба и дядо. При тази толкова деликатна тема за разглеждане и дискутиране си поставихме за цел, чрез използваме различни интерактивни методи да възпитаем толерантно отношение към различните видове семейства и емпатия към деца останали без родители.

За актуализиране знанията на децата и представите им за различни видове семейства, използвахме интерактивна игра: „ Ние сме семейство ” и „Беседа в кръг” предложихме на децата да донесат снимки на своите семейства и да разкажат по снимката за семейството си. / „От колко души е твоето семейство?, Кои са те? ”, „Как се грижат за теб”/.Основна цел при взаимодействието „учител-дете” е акцентирание върху любовта, грижата взаимопомощта и подкрепата, които свързват членовете на едно семейство, независимо от различието в техния брой или възраст. Предложихме на децата да нарисуват своето семейство. За генериране на творчески идеи използвахме интерактивен метод „мозъчна атака”, като на следващия ден на случаен принцип раздадохме снимките и поставихме задача да опитат да открият в изложбата, коя е рисунката, която изразява семейството на снимката и открият двойка „снимка- рисунка”.

За формиране на представи за ограничени възможности, в частност- ограничени зрителни възможности, използвахме интерактивни подвижни игри „ Сляпа баба или когато очите не те водят ” и „ Разходка на Доверието където децата се групират по двойки едното дете е със завързани очи, а другото му помага да преодолява препятствия / в групата има Дете с ограничени зрителни възможности/. Основна цел, която си поставихме е да се формират умения за разбиране на затрудненията, които хората с физически увреждания срещат и отношение проява на съпричастност към затрудненията на другите.

В зависимост от получените резултати на изследваните деца, след приложението на различни интерактивни методи на педагогическо взаимодействие при опознаване на многообразието в света и уважение на различията се разделят на три групи: на приемане, осмисляне и прилагане; на приемане и подражание; на приемане./табл. 1/

Табл. 1 Нагласи към възприемане на различието

Степени на проява, уважение, подпомагане, сътрудничество	Приемане, осмисляне и прилагане	Приемане на основа подражание	Приемане
Винаги	10 деца		
Често		6 деца	
Понякога			4 деца

В първата група са децата, (50%), които проявяват интерес към заобикалящия ги свят, задават въпроси и търсят отговори, проявяват положително отношение към многообразието, стремят се да го покажат и в своите действия и отношения и уважение към различието на другите. Винаги добавят допълнителни елементи в рисунките си, проявяват творчество. Речевото им общуване се отличава с използване на доброжелателни форми, преобладаване на предложения, съвети, убеждения, одобрение, аргументиране. Използват активно и езика на тялото- чрез целенасочено двигателно отношение, лице изрази изразява интерес при събеседване. Проявяват заинтересованост от крайния получен резултат. Това са обикновено деца, които редовно посещават детска градина, имат по-големи братя или сестри, пътували са в чужбина със своите родители, имат лични наблюдения. В тези деца са формирани отношения към приемане на различието и многообразието на света.

Втората група деца са в позиция на приемане и подражание(30%), те имат друг тип на поведение, участват активно в игрите, слушат внимателно, но при практическо приложение и вземане на творческо решение те се опитват да копират партньора си в хода на тяхното взаимодействие. При тези деца приемането на многообразието и формиране на уважение към различието е в начална фаза, те проявяват видимо самостоятелност, но следят действията на другия.

Трета група деца са в позиция на приемане (20%), това са деца обикновено , които дълго време на са посещавали детска градина, отглеждани в семейство на баба и дядо, нямат много опит в общуването с връстници, приемат, изпълняват задачи, но не проявяват инициативност, нямат точна и ясна представа за действие, проявяват пасивност в отношенията. Тяхното отношение към опознаване на многообразието на света и уважение към различието не е точно определено.

Обобщението на резултатите позволява да се направят следните изводи:

1. При приложението на интерактивни методи за опознаване на многообразието в природата и уважение към различието, доминират децата, които са в позиция на приемане , осмисляне и прилагане, при тях отношението се извършва, както на вербална основа, така и на действена основа. При децата които са в позиция на приемане и подражание, се проявява предимно на вербална основа, понякога се проявява и на действена основа, извършвайки подражателни действия и проява на отношения. При третата група в позиция на приемане, няма ясно изразено отношение към многообразието в света, но имат положително отношение.
2. Налице е ярко изразено действено поведение към приемане и уважение на различието, което се изразява в сферата на проява положително отношение.
3. Децата проявяват различна насоченост при изпълнение на задачата от предложените интерактивни игри- съвместно- Делова, в основата на която лежи мотива за общо успешно изпълнение на задачата, комуникативна, основана на мотива за общуване с другите, индивидуално-личностна, основана на мотива за проява на себе си и подражателна, насочена към представяне в реален план.
4. Демонстриране на емоционална удовлетвореност от игрова дейност.

Приложението на интерактивни методи на взаимодействие в педагогическия процес създава условия за формиране на знания, умения, отношения на децата от предучилищна възраст. Предоставя възможност за един динамично организиран възпитателно-образователен процес, при който се създават условия за превръщане на детето в активен субект. Увеличават се шансовете за свободно личностно развитие, изграждат се важни социално значими личностни качества, повишава се културата на общуване. Използването на интерактивни методи по най-добрия и полезен за децата начин, допринася за нарастване на ефективността в процесите на преподаване и възприемане на учебния материал. Децата са по мотивирани в желанието си да учат да опознават света в неговото разнообразие.

Разчупват се рамките на педагогическо взаимодействие във възпитателно-образователния процес в детската градина, което от своя страна води до повишаване качеството на образованието и подготовката на децата за училище.

ЛИТЕРАТУРА

- Ardiani, Y. M., Setiawan, D., & Nugrah, H. (2020). A Study of Interactive Playground for Kindergarten in Cempaka Putih, Published under licence by IOP Publishing Ltd
- Artacho, M., Tomás, R., & Vicente, J. (2017). Intelligence in educational environments, Expert Systems
- Cerrato, A., Ferrara, F., Ponticorvo, M., Sica, L., Ferdinando, A. & Miglino, O. (2017). DILIGO Assessment Tool: A Smart and Gamified Approach for Preschool Children Assessment, Smart Education and e-Learning
- Ponticorvo, M., Aquila, E., Marocco, D., & Miglino, O. (2019). Situated Psychological Agents: A Methodology for Educational Games, Applied Sciences
- Ponticorvo, M., Fuccio, R., Ferdinando, A., & Miglino, O. (2017). An agent-based modelling approach to build up educational digital games for kindergarten and primary schools. Expert Systems, vol. 34
- Tucker, S., Lommatsch, C., Moyer-Packenham, P., Anderson-Pence, K., & Symanzik, J. (2017). Kindergarten Children's Interactions with Touchscreen Mathematics Virtual Manipulatives: An Innovative Mixed Methods Analysis. International Journal of Research in Education and Science
- Вълчев, Р. (2000). Образование за демократично гражданство, София, Център „Отворено образование“
- Гюрова, В. (2006). Интерактивността в учебния процес, София, (с.25, 39)
- Димитров, Д. (1994). Предучилищна педагогика, Благоевград
- Иванов, И. (2005). Интерактивни методи на обучение, София
- [www. Unicef.org/bulgaria](http://www.Unicef.org/bulgaria) — За деца от предучилищна възраст - интерактивни игри